

Buobmát Johtti Sámiid Searvi/Polmak Flyttsamelag

v/Mariann W. Magga

Taftesonveien 3
9910 BJØRNEVATN

14.3.2019

Svar til: Høringsnotat om endringer i reindriftsloven

Regjeringen la 5. april 2017 fram Meld. St. 32 (2016-2017) Reindrift – lang tradisjon unike muligheter. Regjeringen presenterte her en næringspolitisk melding om en samlet politikk for reindriften i Norge. Økologisk bærekraftig drift med god produksjon står sentralt i reindriftpolitikken. I meldingen drøftes strategier som legger til rette for at næringen bedre skal utnytte sitt potensial og sine muligheter i en rasjonell og markedsorientert retning.

Denne høringen legger frem flere forslag til endringer i reindriftsloven. Dette gjelder følgende: - Endring av formålsparagrafen slik at økologisk bærekraft prioriteres. - Etablere et lovgrunnlag for obligatorisk individmerking av rein. - Åpne for at opplysninger om enkeltutøveres reintall blir tilgjengelig for andre i næringen.

I tillegg tas forholdet om oppnevning til Reindriftsstyret opp, der Sametinget ikke har oppnevnt medlemmer etter 2017.

Innledning

På et overordnet nivå vil Buobmát Johtti Sáme Searvi/Polmak Flyttsamelag (BJSS/PFL) påpeke at det er et stort behov for en helhetlig gjennomgang av Reindriftsloven (RL). Det viser en rekke endringer av loven siden den ble vedtatt. Dette har medført stor usikkerhet om grunnlaget for loven, og hvilke konsekvenser dette kan få. Stadige endringer gjør også at helheten i loven uthules. Viktige spørsmål om distriktsstyrets rett til vedtak, oppfølging, iverksetting og sanksjonering er fortsatt uavklart. Endringene som tidligere tidligere er gjort, samt dette forslag til endringer, bekrefter behovet for gjennomgang. Det er særlig forholdet mellom reindrift og andre interesser som ligger til grunn for disse endringene. BJSS/PFL ser ikke at disse endringene kommer reindriftnæringen til gode. Det må sies at det er andres behov for å styre næringen som er grunnlag for endringene.

Vi vil også påpeke at LMD i liten grad kommer reindriftsorganisasjonen NRL i møte på disse viktige spørsmålene som reises i denne høringen. Når det fremgår at både NRL og Sametinget, som samenes folkevalgte parlament, ikke gir sin tilslutning til endringsforslagene, er det grunn til bekymring for om våre reindriftsrettigheter ivaretas på en god måte.

Forslag til lovtekst § 1 første ledd:

Formålsparagrafen

BJSS har følgende kommentar til forslaget til lovtekst om å legge til rette for en økologisk bærekraftig reindrift i det samiske reinbeiteområdet:
--

Begrepet økologisk bærekraft oppfattes av BJSS/PFL som at vi ivaretar og bruker reinbeitene på en slik måte at de ikke forringes, men opprettholdes i slik tilstand at det danner grunnlag for fremtidig reindrift i uoverskuelig fremtid.

Vi ser det som viktig at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt i loven. Vi er bekymret for at denne lovendringen vil kunne misbrukes til å redusere reindriftsnæringen, samtidig som vi ser at det stadig tillates nye inngrep i beitegrunnet. Dersom dette skulle vært greit måtte avgjørelser om for eksempel gruvedrift også gjøres kun dersom de planlagte inngrepene er økologisk bærekraftige. Dersom det til enhver tid er tilgjengelig beite som ligger til grunn for antall rein, vil det etter vår oppfatning være slik at redusert tilgang til beite enten gjennom annen tillatt virksomhet, lovbestemmelser eller andres økte bruk, er det uunngåelig en reduksjon i antall rein. Dette strider mot samiske rettsprinsipper.

Et økologisk bærekraftbegrep som kun tar hensyn til reinitetthet pr. km², uten å hensynta beitekvalitet, beitetype, topografi og bruksområder, vil være ødeleggende for reindriftsnæringa. I LMDs tolkning ligger det tilgjengelig reinbeite er avgjørende faktor for hvor mange rein et reinbeitedistrikt kan ha. Vi mener at det tvert imot må sikres at en siidaandel har en flokk som gir livs- og næringsgrunnlag for å ivareta samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Vårt forslag til §1:

Loven skal legge til rette for en bærekraftig reindrift i det samiske reinbeiteområdet og der hvor det er gitt tillatelse til utøvelse av reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet i henhold til denne lovs§ 8. Reindriften skal gjennom kulturelt, økonomisk og økologisk bærekraftig produksjon, og med utgangspunkt i tradisjon og sedvane, utgjøre en grunnleggende forutsetning for matproduksjon, næringsgrunnlag for reindriftsamene og for samisk samfunnsliv. For å nå disse mål skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften.

Pålagt individmerking:

Forslag til lovtekst § 33 første, andre ledd og tredje ledd:

All rein i det samiske reinbeiteområdet skal merkes med eierens registrerte merke med øresnitt innen 31. oktober samme år som den er født. Fylkesmannen kan i særlige tilfeller samtykke i at denne frist overskrides, men ikke under noen omstendighet ut over 31. mai det påfølgende år.

Reinen skal i tillegg, og innen samme frist som i første ledd, merkes med individmerke. Departementet skal fastsette nærmere bestemmelser om type individmerke, hva slags opplysninger individmerket skal inneholde, mv.

BJSS har følgende kommentar til forslaget til lovtekst:

Vi mener det skal være valgfritt om man ønsker å benytte alternativ individmerking i tillegg til tradisjonell øresnittmerking.

Reinmerket er en viktig kunnskapsbasert identifikator for reieneier og for hele reindriften. Reinmerket har stor betydning for den enkelte reieneier, viser familietilhørighet og tradisjoner. Merkekyndighet er en viktig kompetanse i reindriften, og grunnlag for beskrivelser for reinens ytre

kjennetegn. Dersom det ikke er merkesnitt, vil grunnlaget for å kunne beskrive det enkelte dyr etter hvert falle bort. Da vil også den tradisjonelle reindriften endres til et vanlig «husdyrhold». Dette er en utvikling som vi ikke ønsker.

Vi mener det er mest hensiktsmessig at reieneierne får fortsette med øresnittmerking, som foretas med kniv, og som ikke trenger ytterligere redskaper for å oppfylle lovkrav.

En slik pålagt klipsbruk som forslaget skisserer, vil kreve store økonomiske investeringer. Dagens klips er utformet for i hovedsak husdyr eller dyr som i liten grad beiter i utmark eller beiter på en annen måte. Vi er kjent med at større klips (enn det Reindriftsforvaltningen hittil har anbefalt med årgangsmerking/fargekoder/eiernavn medfører stor risiko for avrivning med skader og ødelegging av tradisjonelle merkesnitt. Vi mener også at det vil kreve store investeringer i gjerdeanleggene, med både strømtilførsel, data-/nettkapasitet, utstyr som fungerer i ekstrem kulde osv. avhengig av hva reindriftsmyndighetene ønsker å bruke RFID-løsningen til.

Eierskap til data som lagres er ikke drøftet i høringsnotatet. BJSS/PFL vil påpeke at dette må utredes da det allerede er noen som har tatt i bruk slik merking, og det fremstår som uklart hvordan LMD ser for seg at individmerking med RFID skal kunne brukes.

Det er oppnevnt merkenemnder i alle reinbeiteområder, og medlemmene der vil kunne identifisere reinmerker. Behovet for kontroll av rein er således dekket i dag. Dagens infrastruktur tilsier heller ikke at det skal kunne være mulig å gjennomføre dette i praksis.

Vi kan ikke på noen måte akseptere at reieneierne skal få pålegg som medfører utgifter og store praktiske utfordringer på grunn av en, for reieneierne, uhensiktsmessig lovendring.

Dette oppleves å være første steg bort fra den tradisjonelle merkemethoden, og det er svært alvorlig at det legges opp til en svekkelse av viktig tradisjonskunnskap. Tradisjonelle reinmerkesystemer har en grunnleggende identitetsmessig og relasjonell betydning for reieneierne. Vi forventer at dette grunnleggende elementet ved den samiske kulturen vektlegges som en verdi av offentlige myndigheter i beslutningsprosessen.

Offentliggjøring av reintall:

Kommentarer:

BJSS er positiv til at distriktsstyret på en enkel måte kan få tilgang til reintallet for den enkelte siidaandel. Dette er nærmest en forutsetning for å oppfylle planleggingsplikten som ligger i Reindriftslovens krav om distrikts- og bruksplaner. Det må, av hensyn til den enkelte reieneier, gjøres mulig å få vite sitt eget reintall. Vi vil likevel understreke at styret i reinbeitedistrikt/siida skal ha taushetsplikt om siidaandelens reintall, på samme måte som siidaandelen skal ha taushetsplikt om den enkelte reieneiers reintall.

Det skal under ingen omstendighet offentliggjøres reintall på individnivå, kun på siida/distriktsnivå. En offentliggjøring av reintall har liten verdi for offentlighet og myndighetene, men som vi anser som et populistisk forslag for å tilfredsstille nysgjerrigheten, og gjerne bryte det som ansees som et uskrevet lov i samfunnet: Ikke spør om hvor mange rein en reieneier har!

Reindrifststyret

Kommentarer:

BJSS er svært bekymret over dagens situasjon med et reindrifststyre uten bred reindrifstssamisk kompetanse. Ordningen med å ha medlemmer fra forskjellige reindrifstsområder i landet, sikrer kjennskap til ulike drifstforhold, reindrifstkulturer og tradisjoner. Vi er i utgangspunktet misfornøyd med at reindrifstens egen deltakelse i beslutningsorganer har blitt redusert etter nedleggelse av Områdestyrene. Den totale mangelen på planlegging av funksjonsdeling mellom Fylkesmannen og daværende Statens reindrifstforvaltning (senere Landbruksdirektoratet), strategi for overføring av myndighet, samt iverksetting av nytt styringssystem medførte store negative konsekvenser gjennom alvorlige feil i saksbehandling og vedtak samt oppfølging av disse. Sammenslåingen av Fylkesmannsembetene mellom Troms og Finnmark kan sies å ha hatt samme effekt. Evnen til læring av omstillingsprosesser synes ikke å ha vært fremtredende.

Reindrifststyret er nå det eneste nasjonale organ som skal bestå av et flertall av reineiere. Reindrifststyrets oppgaver og myndighetsområde er sterkt regulert, og de har ikke vært satt i stand til å ivareta sitt veiledningsansvar på en tilfredsstillende måte. Dette henger nøye sammen med hvilke ressurser Reindrifststyret har, både personellmessige og økonomiske ressurser. Vi mener Reindrifststyret må styrkes med saksbehandlerkapasitet i sekretariatet og økonomi til å ha flere møter for å ivareta sine oppgaver.

Det må åpenbart gjøres en endring i dagens forvaltning, og samhandlingen mellom Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet må bedres.

Vi mener at en helhetlig gjennomgang av Reindrifstloven vil kunne gi et bredere grunnlag for å se sammenhengen i forvaltningsnivåene og beslutningsnivået. En gjennomgang av instruksjer og forskrifter, der en ser etter om hvordan reindrifstsnæringa best ivaretas gjennom Reindrifststyret vil gi større legitimitet og forankring.

Med dette som forutsetninger for at Reindrifststyret skal kunne bidra faglig for både myndigheter og reineiere, mener vi at forslaget må ta hensyn til at reindrifstens egen organisasjon har forslagsrett, og foreslår at

paragraf 71 lyder slik (1. ledd og 2. setning):

Det opprettes et reindrifststyre på syv medlemmer med personlige varamedlemmer der medlemmene med varamedlemmer oppnevnes av Kongen. Dersom Sametinget ønsker det, kan Sametinget oppnevne tre av syv medlemmer med varamedlemmer. Reindrifstorganisasjoner har forslagsrett.